Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru — Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Európsky obranný fond

[COM(2018) 476 final]

(2019/C 110/15)

Spravodajca: **Aurel Laurențiu PLOSCEANU**

Pomocný spravodajca: **Eric BRUNE**

Konzultácia	Európsky parlament, 2. 7. 2018
	Rada, 4. 7. 2018
Rozhodnutie predsedníctva	10. 7. 2018
Právny základ	článok 173 ods. 3 a článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušný orgán	poradná komisia pre priemyselné zmeny (CCMI)
Prijaté v CCMI	22. 11. 2018
Prijaté v pléne	12. 12. 2018
Plenárne zasadnutie č.	539
Výsledok hlasovania	200/1/6
(za/proti/zdržalo sa)	

1. **Závery a odporúčania**

1.1. EHSV sa domnieva, že je nevyhnutné, aby sa globálna stratégia EÚ a plán vykonávania v oblasti bezpečnosti a obrany zaviedli dôsledne a v súlade s ustanoveniami spoločného vyhlásenia EÚ a NATO z júla 2016, ako aj so zásadou OSN týkajúcou sa kolektívnej bezpečnosti.

1.2. Od roku 2017 sa EHSV zasadzoval za vytvorenie európskej obrannej únie a podporoval akčný plán v oblasti európskej obrany vrátane vytvorenia spoločného Európskeho obranného fondu. Sme presvedčení o tom, že takéto posilnenie európskej obrany nemá za cieľ oslabiť NATO a transatlantické vzťahy, ale ich skôr posilniť.

1.3. EHSV dôrazne podporuje návrh Komisie z 13. júna 2018 na nariadenie, ktorým sa zriaďuje Európsky obranný fond v rámci VFR na obdobie 2021 – 2027.

1.4. EHSV požaduje, aby sa v európskej spolupráci v oblasti obrany dosiahol výrazný kvalitatívny pokrok. Obmedzená spolupráca medzi členskými štátmi v oblasti obrany skutočne vedie k duplicite a výsledkom je obranný priemysel, ktorý je stále značne roztrieštený. Nedostatočná integrácia na strane dopytu na trhu nepodnecuje nadnárodnú spoluprácu medzi podnikmi a ďalšiu integráciu priemyslu. To spôsobuje neefektívne prideľovanie zdrojov, prekrývajúce sa priemyselné spôsobilosti, technologické medzery a nedostatok nových programov, najmä programov spolupráce.

1.5. EHSV podporuje cieľ strategickej autonómnosti spolu s vývojom kľúčových technológií v kritických oblastiach a strategických spôsobilostí. Tento cieľ priamo súvisí s potrebou spoľahlivého hodnotenia a koordinácie s cieľom zabezpečiť, aby sa tieto technológie mohli ovládať, ponechať a vyrábať na európskej úrovni, čo umožní EÚ prijímať rozhodnutia a v prípade potreby autonómne konať.

1.6. EHSV sa domnieva, že podmienkou *sine qua non* rozvoja spoločných obranných spôsobilostí je posilnenie priemyselnej a technologickej základne európskej obrany.

1.7. EHSV zdôrazňuje, že Európska únia musí pracovať na udržaní, obnove a rozvoji vysokokvalifikovanej pracovnej sily a zabezpečiť pracovníkom takéto zručnosti.

1.8. EHSV navrhuje, aby Európska únia zvýšila svoje úsilie o harmonizáciu vývozných pravidiel v rámci Únie.

1.9. EHSV je dôrazným zástancom toho, aby sa osobitná pozornosť venovala MSP, ako aj začínajúcim podnikom, a to aj v oblasti výskumu a vývoja na obranné účely.

1.10. EHSV sa domnieva, že rozpočet EÚ na podporu obranných činností by nemal nahrádzať výdavky na národnú obranu, ale skôr posilniť a urýchliť väčšiu a lepšiu spoluprácu v oblasti obrany. V tom istom zmysle by sa rozpočet EÚ na obranný výskum nemal prideľovať na úkor civilného výskumu v iných odvetviach. Aj keď rozhodnutia o investíciách do obrany a programoch na rozvoj obrany zostávajú výsadou členských štátov, Európsky obranný fond by mohol priniesť pridanú hodnotu EÚ podnecovaním spoločného výskumu a vývoja výrobkov a technológií v oblasti obrany.

1.11. EHSV je pevne presvedčený o tom, že harmonizovanejšia a efektívnejšia európska obranná politika by mohla priniesť zvýšenie efektívnosti, a to zväčšením trhového podielu európskej obrannej priemyselnej a technologickej základne a lepšou distribúciou výrobkov medzi štátmi, regiónmi a podnikmi.

1.12. Európsky obranný fond prinesie zmenu len vtedy, ak sa z neho budú podporovať činnosti, ktoré sú naozaj dôležité. Jeho pracovné programy by sa preto mali stanoviť na základe rozsiahleho procesu plánovania v oblasti európskej obrany, v ktorom by sa určili priority kľúčových spôsobilostí pre Európu.

1.13. EHSV podporuje politiku spolupráce, ktorou sa bude presadzovať zapojenie MSP, ako aj krajín, ktoré nie sú signatármi vyhlásenia o zámere, avšak bez toho, aby sa zabúdalo na zručnosti, ktorými môžu prispieť k priemyselnej a technologickej základni obranného priemyslu.

1.14. EHSV podporuje návrh obmedziť prínos európskych fondov v prípade európskych spoločností kontrolovaných tým istým subjektom a požadovať záruky, ak sa tretia krajina podieľa na vývoji podporovanom Európskym obranným fondom.

1.15. EHSV podporuje myšlienku, že európske fondy by mali byť riadené Európskou komisiou, ale domnieva sa, že Európska obranná agentúra môže účinne zasahovať do vymedzenia potrieb v oblasti obranného vybavenia a Organizácie pre spoluprácu v oblasti vyzbrojovania (OCCAR), pričom by čerpala z nie vždy príjemných skúseností a zohrávala svoju úlohu pri riadení programov, pretože duplicita zručností v tejto oblasti by bola pre účinnosť systému škodlivá.

1.16. EHSV podporuje myšlienku, že výskum a vývoj musia byť predložené etickému výboru. Je potrebné jasne stanoviť etické podmienky, ktoré sa musia posúdiť už pri hodnotení návrhu, aby sa zabezpečila právna istota a zrozumiteľnosť.

1.17. EHSV znepokojuje budúcnosť spolupráce so Spojeným kráľovstvom po brexite a zasadzuje sa za dôraznú bezpečnosť a obranu, ktorej súčasťou by bolo pridruženie Spojeného kráľovstva k Európskemu obrannému fondu.

1.18. EHSV sa domnieva, že vzhľadom na nárast nacionalizmu a autoritárskych režimov v celej Európskej únii, ktoré vyvíjajú nátlak na našu demokraciu, sa náš starnúci kontinent cíti ohrozený, má tendenciu zvaľovať vinu na problémy, ako je terorizmus a migračné pohyby, a niekedy ich aj zamieňať, a chýba mu dostatočná solidarita v rámci členských štátov aj medzi nimi. Hoci máme k dispozícii taký pozoruhodný nástroj priemyselnej politiky, ako je Európsky obranný fond, stále je potrebné, aby sme sa hlbšie zamysleli nad európskou obrannou politikou.

2. **Predstavenie návrhu**

2.1. Geopolitický kontext sa v poslednom desaťročí stal nestabilným: čelíme zložitému a náročnému prostrediu, v ktorom vznikajú nové hrozby, ako sú hybridné hrozby a kybernetické útoky, a vracajú sa konvenčnejšie výzvy.

2.2. Vedúci predstavitelia 27 členských štátov a Európskej rady, Európskeho parlamentu a Európskej komisie v spoločnom vyhlásení z 25. marca 2017 v Ríme uviedli, že Únia posilní svoju spoločnú bezpečnosť a obranu a podporí konkurencieschopnejší a integrovanejší obranný priemysel.

2.3. Európska obrana čelí významnej neefektívnosti na trhu, ktorá je spojená s nevyužitými úsporami z rozsahu (fragmentácia vnútroštátnych trhov s jedným odberateľom) a duplicitou zdrojov na európskej úrovni.

2.4. Zdrojom dopytu sú takmer výlučne členské štáty, pričom v uplynulých desiatich rokoch došlo k výraznému zníženiu ich rozpočtov v oblasti obrany, najmä v prípade výskumu a vývoja.

2.5. V roku 2015 sa prostredníctvom spoločného európskeho verejného obstarávania obstaralo len 16 % obranného vybavenia, čo má veľmi ďaleko k spoločnej referenčnej hodnote 35 %, ktorá bola dohodnutá prostredníctvom Európskej obrannej agentúry.

2.6. Sektor obrany je do veľkej miery na cezhraničnej úrovni roztrieštený, čo prináša výraznú duplicitu a následnú neefektívnosť z hľadiska využívania úspor z rozsahu a učenia sa.

2.7. Súčasný stav nie je udržateľný a vývoj významných obranných systémov novej generácie je čoraz viac mimo dosahu jednotlivých členských štátov.

2.8. Nedostatočnou spoluprácou medzi členskými štátmi sa ďalej oslabuje schopnosť obranného priemyslu EÚ udržiavať priemyselné a technologické spôsobilosti potrebné na zachovanie strategickej autonómie EÚ a plnenie jej súčasných a budúcich bezpečnostných potrieb.

2.9. Komisia prijala 7. júna 2017 oznámenie o zriadení Európskeho obranného fondu, ktorý je zložený zo špecializovaných nástrojov pre výskum a pre spôsobilosť. K oznámeniu bol pripojený legislatívny návrh nariadenia, ktorým sa ustanovuje Program rozvoja európskeho obranného priemyslu v rámci špecializovaného nástroja pre spôsobilosť.

2.10. Návrh nariadenia, ktorým sa zriaďuje Európsky obranný fond v rámci VFR na obdobie 2021 až 2027, Komisia zverejnila 13. júna 2018.

2.11. Európsky obranný fond má byť nástrojom na podporu konkurencieschopnosti a inovatívnosti technologickej a priemyselnej základne EÚ v oblasti obrany, a tým prispievať k strategickej autonómie EÚ. Tento nástroj je určený na spustenie programov spolupráce, ku ktorým by nedošlo bez prispenia EÚ, a má poskytovať potrebné stimuly na zvýšenie spolupráce v každej fáze priemyselného cyklu.

2.12. Osobitne sa budú podporovať projekty spolupráce s významnou cezhraničnou účasťou malých a stredných podnikov. Tým sa zabezpečí, aby Európsky obranný fond zostal otvorený pre príjemcov zo všetkých členských štátov bez ohľadu na ich veľkosť a sídlo.

2.13. V návrhu sa ako dátum začatia uplatňovania stanovuje 1. január 2021 a tento návrh sa predkladá Únii 27 členských štátov.

2.14. Zatiaľ čo výskum v oblasti obrany patrí do pôsobnosti rámcového programu pre výskum a inováciu (*Európsky horizont*), zodpovedajúce osobitné ustanovenia o výskume v oblasti obrany, ako sú ciele, pravidlá účasti a mechanizmy realizácie, sa špecifikujú v tomto návrhu.

2.15. Návrh sa usiluje o zabezpečenie súčinnosti s inými iniciatívami EÚ v oblasti civilného výskumu a vývoja, ako sú napríklad iniciatívy v oblasti bezpečnosti a kybernetickej bezpečnosti, kontroly hraníc, pobrežnej stráže, námornej dopravy a vesmíru.

2.16. Medzi fondom a projektmi implementovanými v rámci stálej štruktúrovanej spolupráce v oblasti obrany (PESCO) budú existovať úzke väzby.

2.17. V rámci fondu sa bude prihliadať na plán rozvoja spôsobilostí EÚ (CDP), v ktorom sú určené priority spôsobilostí v oblasti obrany, a na koordinované výročné preskúmanie EÚ v oblasti obrany (CARD).

2.18. V tejto súvislosti sa môže prihliadať aj na príslušné činnosti, ktoré vykonáva Organizácia Severoatlantickej zmluvy (NATO) a iní partneri, pokiaľ slúžia bezpečnostným a obranným záujmom Únie.

2.19. V rámci fondu sa takisto prihliada na obranné činnosti vykonávané prostredníctvom Európskeho mierového nástroja, ktorý je mimorozpočtovým nástrojom navrhnutým mimo VFR.

2.20. V tomto návrhu sa stanovuje možnosť kombinovania podpory z fondu s financovaním podporeným Fondom InvestEU.

2.21. Fond by sa mal využívať na riešenie prípadov zlyhania trhu alebo suboptimálnych investičných situácií primeraným spôsobom a bez toho, aby kopíroval alebo vytláčal súkromné financovanie, a mal by prinášať jasnú európsku pridanú hodnotu.

2.22. Únia bude musieť prevziať väčšiu zodpovednosť za ochranu svojich záujmov, hodnôt a európskeho spôsobu života, a to v súčinnosti a spolupráci s NATO.

2.23. Únia musí posilniť svoju strategickú autonómniu, aby bola pripravená čeliť budúcim hrozbám a chrániť svojich občanov. Vyžaduje si to vývoj kľúčových technológií v kritických oblastiach a strategických spôsobilostí na zabezpečenie technologického prvenstva.

2.24. Rozhodnutia o investíciách do obrany a programoch na rozvoj obrany zostávajú výsadou a zodpovednosťou členských štátov.

2.25. Navrhovaný politický prístup je primeraný rozsahu a závažnosti problémov, ktoré boli zistené. Iniciatíva je obmedzená na ciele, ktoré členské štáty nemôžu uspokojivo dosiahnuť samy a pri ktorých možno očakávať, že Únia dosiahne viac.

2.26. V apríli 2017 bola spustená prípravná akcia týkajúca sa výskumu v oblasti obrany s celkovým rozpočtom 90 miliónov EUR na tri roky. Počiatočné konkrétne výsledky začala prinášať s prvými dohodami o grante, ktoré boli podpísané v roku 2018, všetky projekty však stále prebiehajú.

2.27. Podľa návrhu nariadenia o Programe rozvoja európskeho obranného priemyslu na roky 2019 až 2020 bude jeho rozpočet 500 miliónov EUR a mal by sa začať implementovať od 1. januára 2019.

2.28. Otvorená verejná konzultácia o Európskom obrannom fonde pre všetky zainteresované strany sa uskutočnila od 13. januára do 9. marca 2018. Niektorí iniciatívu kritizovali z etického hľadiska, ale priamo ovplyvnené zainteresované strany ju podporujú. Pravidlá týkajúce sa práv duševného vlastníctva sa musia upraviť pre oblasť obrany.

2.29. Na obdobie rokov 2021 – 2027 sa navrhuje pridelenie rozpočtových prostriedkov vo výške 13 mld. EUR (v súčasných cenách), z toho 4,1 mld. EUR na výskumné činnosti a 8,9 mld. EUR na činnosti v oblasti vývoja.

2.30. Na základe potvrdenia nákladovej efektívnosti prostredníctvom analýzy nákladov a prínosov by fond mohla riadiť výkonná agentúra Komisie.

2.31. Navrhuje sa systém monitorovania na podporu podávania správ o výkonnosti a hodnotenia. Výsledky budú k dispozícii priebežne.

2.32. V návrhu Komisie týkajúcom sa VFR na obdobie 2021 – 2027 sa stanovuje ambicióznejší cieľ, pokiaľ ide o zohľadňovanie problematiky zmeny klímy vo všetkých programoch EÚ, s celkovým cieľom na úrovni 25 % výdavkov EÚ prispievajúcich k plneniu cieľov v oblasti klímy. Príspevok tohto Európskeho obranného fondu k dosiahnutiu tohto celkového cieľa sa bude sledovať prostredníctvom systému ukazovateľov EÚ v oblasti klímy na primeranej úrovni členenia vrátane použitia presnejších metodík, ak sú k dispozícii.

2.33. V návrhu sa stanovuje ako dátum začatia uplatňovania 1. január 2021.

3. **Všeobecné pripomienky**

3.1. EHSV poukazuje na požiadavky uvedené v stanoviskách CCMI/149 (2017), CCMI/116 (2013) a CCMI/100 (2012). Globálna stratégia EÚ a plán vykonávania v oblasti bezpečnosti a obrany takisto poskytujú v tejto súvislosti dôležité prístupy. EHSV sa domnieva, že je nevyhnutné, aby sa tieto iniciatívy zaviedli dôsledne a v súlade s ustanoveniami spoločného vyhlásenia EÚ a NATO z júla 2016, ako aj so zásadou OSN týkajúcou sa kolektívnej bezpečnosti.

3.2. Vzhľadom na aktuálnu geostrategickú situáciu a vývoj v oblasti bezpečnosti musí Európa zväčšiť svoje bezpečnostné a obranné kapacity. O spoločných strategických cieľoch Únie je nevyhnutné mať jasnú predstavu, ktorá stále chýba a je naliehavo potrebná. To je predpokladom stanovenia nevyhnutných obranných spôsobilostí, ktoré musia byť podporené udržateľnou európskou technologickou a priemyselnou základňou v oblasti obrany.

3.3. Odstúpenie USA od jadrovej dohody podpísanej s Iránom v roku 2015, kríza na Ukrajine, znepokojujúce prejavy Ruska na hraniciach pobaltských štátov a východných hraniciach EÚ, vypuknutie konfliktov na území Líbye, Iraku a Sýrie, neustála nestabilita v regióne Sahel, potenciálna politická a vojenská konfrontácia medzi americko-izraelsko-saudskou osou a iránsko-sýrsko-ruskou osou, a to všetko na pozadí kybernetických hrozieb, nárastu autoritárstva v Európe a zvýšenej nepredvídateľnosti diplomacie USA: strategické udržiavanie rovnováhy zo strany EÚ bolo len zriedka také zložité a znepokojujúce ako v súčasnosti.

3.4. Bezpečnostné záležitosti v rámci EÚ aj v jej okolí patria medzi hlavné obavy občanov, ako aj hláv štátov.

3.5. EÚ musí riešiť aspoň štyri výzvy čo najkonsenzuálnejším spôsobom: autonómiu pri rozhodovaní, predvídanie kríz, politický vplyv a súdržnosť medzi našimi záujmami a našimi demokratickými zásadami.

3.6. V roku 2017 sa EHSV zasadzoval za vytvorenie európskej obrannej únie a podporoval akčný plán v oblasti európskej obrany vrátane vytvorenia spoločného Európskeho obranného fondu.

3.7. EHSV požadoval, aby sa v európskej spolupráci v oblasti obrany dosiahol výrazný kvalitatívny pokrok. Obmedzená spolupráca medzi členskými štátmi v oblasti obrany skutočne vedie k duplicite a výsledkom je obranný priemysel, ktorý je stále značne roztrieštený. Nedostatočná integrácia na strane dopytu trhu nepodnecuje nadnárodnú spoluprácu medzi podnikmi a ďalšiu integráciu priemyslu. To spôsobuje neefektívne prideľovanie zdrojov, prekrývajúce sa priemyselné spôsobilosti, technologické medzery a nedostatok nových programov, najmä programov spolupráce.

3.8. EHSV podporuje cieľ strategickej nezávislosti v určených oblastiach kritických priemyselných kapacít a technológií. Tento cieľ priamo súvisí s potrebou spoľahlivého hodnotenia a koordinácie s cieľom zabezpečiť, aby sa tieto technológie mohli ovládať, ponechať a vyrábať na európskej úrovni, čo umožní EÚ prijímať rozhodnutia a v prípade potreby autonómne konať.

3.9. EHSV súhlasí s rozhodnutím podporovať sektor obrany ako priemyselnej politiky založenej na dopyte.

3.10. EHSV súhlasí s tým, že väčšia efektívnosť vnútroštátnych rozpočtov by mala umožniť pokrytie všetkých potrieb EÚ, pokiaľ ide o obranné vybavenie.

3.11. EHSV súhlasí s tým, že súlad programov na európskej úrovni by mal umožniť zväčšenie európskeho trhu, ktorému slúži európsky obranný priemysel.

3.12. EHSV zdôrazňuje, že podmienkou *sine qua non* rozvoja spoločných obranných spôsobilostí je posilnenie európskej priemyselnej a technologickej základne v oblasti obrany.

3.13. EHSV zdôrazňuje, že Európska únia musí pracovať na rozvoji vysokokvalifikovanej pracovnej sily a zabezpečiť pracovníkom takéto zručnosti.

3.14. EHSV navrhuje, aby Európska únia zvýšila svoje úsilie o harmonizáciu vývozných pravidiel v rámci Únie.

3.15. EHSV je dôrazným zástancom toho, aby sa osobitná pozornosť venovala MSP, a to aj v oblasti výskumu a vývoja na obranné účely.

3.16. EHSV odmieta, aby sa na obranné účely uvoľnili existujúce fondy, ktoré slúžia hospodárskym alebo sociálnym cieľom.

3.17. EHSV odmieta osobitné zohľadnenie rozpočtových prostriedkov členských štátov vyčlenených na obranu v rámci Paktu stability a rastu. Výdavky na obranu by nemali narušiť stabilitu verejných financií.

3.18. EHSV podporuje vytvorenie obranného fondu s dvomi vyčlenenými prostriedkami pokrývajúcimi výskumné a vývojové spôsobilosti. To by mohlo podporiť návrh procesu integrovaného plánovania investícií v celom technologickom cykle. Rozhodnutia týkajúce sa obstarávania zostávajú v rukách členských štátov. Forma spoločného obstarávania však môže zvýšiť efektívnosť na strane dopytu a prispieť ku konkurencieschopnosti a efektívnosti európskeho obranného priemyslu. Rozpočet EÚ na podporu obranných činností by nemal nahrádzať výdavky na národnú obranu, ale skôr posilniť a urýchliť väčšiu a lepšiu obrannú spoluprácu. V tom istom zmysle by sa rozpočet EÚ na obranný výskum nemal prideľovať na úkor civilného výskumu v iných odvetviach. Cieľom Európskeho obranného fondu je spustiť programy spolupráce a podporou činností v oblasti výskumu a vývoja poskytovať potrebné stimuly na zvýšenie spolupráce v každej fáze priemyselného cyklu. Aj keď rozhodnutia o investíciách do obrany a programoch na rozvoj obrany zostávajú výsadou členských štátov, Európsky obranný fond by mohol priniesť pridanú hodnotu EÚ podnecovaním spoločného výskumu a vývoja výrobkov a technológií v oblasti obrany.

3.19. Odvetvie obranného priemyslu nie je len strategicky dôležité pre bezpečnosť a obranu európskych občanov, ale takisto významne prispieva k európskemu hospodárstvu a blahobytu prostredníctvom celkového obratu približne 100 mld. EUR ročne a približne 500 000 priamo a nepriamo zamestnaných vysokokvalifikovaných osôb. Tento sektor je zdrojom špičkových výrobkov, služieb a technológií. Inovácie a úsilie v oblasti výskumu a vývoja sú kľúčom k jeho konkurencieschopnosti.

3.20. Výdavky na európsky obranný priemysel, ako aj výdavky na výskum a vývoj sú pomerne koncentrované v šiestich krajinách, ktoré podpísali vyhlásenie o zámere (Francúzsko, Nemecko, Taliansko, Španielsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo) a zodpovedajú za 95 % investícií, veľkú časť MSP a spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou, ako aj špičkových spoločností. Harmonizovanejšia a efektívnejšia európska obranná politika by mohla priniesť zvýšenie efektívnosti prostredníctvom ďalšej špecializácie krajín, regiónov alebo spoločností v určitých technológiách.

3.21. Krajiny, ktoré podpísali vyhlásenie o zámere, dominujú na európskom obrannom trhu, pokiaľ ide o počet aktívnych spoločností a ich predaj zbraní. Napríklad v Spojenom kráľovstve je spoločnosť *BAE Systems* najväčšou spoločnosťou pôsobiacou v oblasti obrany. Spoločnosť *SAAB* je hlavnou švédskou spoločnosťou zameranou na letectvo a obranu, zatiaľ čo vo Francúzsku sú najväčšími spoločnosťami *Dassault Aviation, Naval Group, Safran a Thales*. V Nemecku sú dôležitými podnikmi *Rheinmetall*, *ThyssenKrupp Marine Systems* a *Diehl*. V Taliansku sú to dve hlavné spoločnosti: *Leonardo* a *Fincantieri*. Transeurópska spoločnosť *Airbus* sa v Európe radí na druhé miesto za spoločnosťou *BAE Systems*. Ďalšou dôležitou nadnárodnou spoločnosťou je spoločnosť MBDA, spoločný podnik troch európskych lídrov v oblasti letectva a obrany (*Airbus, BAE Systems* a *Leonardo*), ktorý pôsobí v oblasti výroby rakiet a raketových systémov. Spoločnosť *KNDS*, ktorá je vlastníkom podnikov Nexter a KMW, sa takisto stáva transeurópskou spoločnosťou. Upozorňujeme, že niektoré z týchto spoločností nepôsobia výhradne na obrannom trhu, čo vysvetľuje rôzne pomery predaja na počet zamestnancov.

V súvislosti s menšími spoločnosťami sa v nedávnej štúdii IHS zistilo, že v odvetví obrany pôsobí v Európe takmer 600 MSP, pričom celkový počet MSP v dodávateľských reťazcoch v oblasti obrany sa odhaduje na 2 000 až 2 500. Viaceré z týchto spoločností majú dvojakú povahu a pôsobia zároveň v civilnej oblasti aj v oblasti obrany. V každom prípade MSP zohrávajú dôležitú úlohu v obrannom priemysle a sú kľúčovým faktorom konkurencieschopnosti.

3.22. Európsky obranný priemysel nie je v celej EÚ rozmiestnený rovnomerne. To znamená, že zvýšené vojenské výdavky členských štátov EÚ nemusia prúdiť rovnomerne do všetkých členských štátov. Ak vyššie výdavky v jednej krajine prúdia do firiem v iných krajinách, mohlo by to mať za následok nové obchodné toky.

4. **Konkrétne pripomienky**

4.1. Európsky obranný fond prinesie zmenu len vtedy, ak sa z neho budú podporovať činnosti, ktoré sú naozaj dôležité. Jeho pracovné programy by sa preto mali stanoviť na základe rozsiahleho procesu plánovania v oblasti európskej obrany, v ktorom by sa určili priority kľúčových spôsobilostí pre Európu.

4.2. EHSV podporuje politiku v oblasti spolupráce, ktorá podporí cezhraničnú spoluprácu – zapojenie MSP, a to aj z krajín, ktoré nie sú signatármi vyhlásenia o zámere, avšak bez toho, aby bolo nutné vracať sa k politikám práva na návratnosť, ktoré niekedy prispievajú k duplicite zručností.

4.3. EHSV podporuje návrh obmedziť prínos európskych fondov na európske podniky kontrolované európskymi záujmami a požadovať záruky, ak sa tretia krajina podieľa na vývoji podporovanom Európskym obranným fondom.

4.4. EHSV podporuje myšlienku, že poskytovanie európskych prostriedkov by mala riadiť Európska komisia, ale domnieva sa, že Európska obranná agentúra môže účinne zasahovať do vymedzenia potrieb v oblasti obranného vybavenia a OCCAR, pričom by čerpala z nie vždy príjemných skúseností a zohrávala svoju úlohu pri riadení programov, pretože duplicita zručností v tejto oblasti by bola pre účinnosť systému škodlivá.

4.5. EHSV podporuje myšlienku, že výskum a vývoj musia byť predložené etickému výboru. Je potrebné jasne stanoviť etické podmienky, ktoré sa musia posúdiť už pri hodnotení návrhu, aby sa zabezpečila právna istota a zrozumiteľnosť.

4.6. EHSV podporuje myšlienku európskej priemyselnej suverenity v Európe, ale stále spochybňuje jej politické uskutočnenie, keďže väčšina členských štátov Európskej únie sa považuje za súčasť Severoatlantickej aliancie, zatiaľ čo mnohé štáty zostávajú späté s národnou koncepciou suverenity.

4.7. EHSV znepokojuje budúcnosť spolupráce so Spojeným kráľovstvom po brexite a zasadzuje sa za dôraznú bezpečnosť a partnerstvo, ktorých súčasťou by bolo pridruženie Spojeného kráľovstva k Európskemu obrannému fondu.

4.8. Po zasiahnutí globalizáciou, ktorá pôsobí rušivo v mnohých ohľadoch, si už Európania uvedomujú niektoré svoje chyby a ilúzie. Ich najväčšou chybou je nečinnosť. Politika strategickej abstinencie, ktorá nám umožnila sústrediť sa na hospodárstvo a priniesla nám veľa bohatstva počas studenej vojny až po prelom storočí, sa teraz stala hlavnou európskou prekážkou.

4.9. Európa dlho presadzovala svoju vôľu svetu, najprv sama a neskôr spolu s USA. Vo svete, kde globálne otepľovanie a autoritatívne režimy silnejú, sa nerovnosti v rozvoji medzi krajinami, ale aj v rámci krajín stávajú neznesiteľné. Vzhľadom na nárast nacionalizmu a autoritárstva, ktoré vyvíjajú nátlak na našu demokraciu, sa náš starnúci kontinent cíti ohrozený, má tendenciu zvaľovať vinu na problémy, ako je terorizmus a migračné pohyby, a niekedy ich aj zamieňať, a chýba mu dostatočná solidarita v rámci členských štátov aj medzi nimi. Hoci má Európska únia k dispozícii taký pozoruhodný nástroj priemyselnej politiky, ako je Európsky obranný fond, stále je potrebné, aby sa zaoberala politickými úvahami o tom, čo chceme brániť a ako.

4.10. Európska obrana nie je len o strategických hrozbách, vonkajších zásahoch, vojenskej spôsobilosti, technologických inováciách a priemyselnej dokonalosti. Keďže najväčšou hrozbou, ktorej dnes Európania čelia, je spochybnenie samotnej európskej demokracie, spoločná obranná politika nemôže tento politický rozmer ďalej ignorovať.

V Bruseli 12. decembra 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER